„ЗАСТАВА“ излази редовно: **средом, петком и недељом** на целом табаку, а **уторком** на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За **ОГЛАСЕ** плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ЛИСТ ЦЕЛОКУПНЕ СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

ГЛАВНИ УРЕДНИК: ДР. БРАНКО МИХАЈЛОВИЋ. | **ВЛАСНИК:** СЛАВКО СВЕТ. МИЛЕТИЋ. | **ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:** ЖИВКО ВУЛЕТИЋ.

БРОЈ 67. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 5. МАЈА 1891. **ГОДИНА XXVI.**

О САЗИВУ НАШЕГ САБОРА.

„Ја вам јамчим, господо, својом чашћу и својом речи, да ће расправног сабора **скоро** бити и зато вас молим, да ми поклоните поверење. Зато нека буде по предлогу др. Живка Богдана и другова, т. ј. да се новом саб. одбору донде даде одобрење, да на основу новог прорачуна може издатке чинити“. — Ово су речи патријарха Бранковића, што их је изговорио пре годину дана у последњој саборској седници. Радило се око тога, докле споменуто одобрење саборско, дато саборском одбору, да има важити, и кад се сабор није могао сложити, устао је сам Бранковић и изговорио горње речи. Није се ни после тих речи дошло до каква споразума него се изјава Бранковићева узела као неки закључак. Кад је Бранковић изговорио те речи, саборска му је већина клицала „живео“, та за бога, није ни шала: српски патријарх залаже своју реч, своју част, да ће сабора скоро бити! Нашто одређивати рок одобрењу, на пр. до 1. октобра до 31. децембра прошле године, кад сабора може и пре бити — српски патријарх тако бар каже?

Међутим, шта видимо? Прође и 1. октобар и 31. децембар год. 1890., уђусмо дубоко већ и у годину 1891., скоро половицу и ове да превалимо, а о сабору ни помена. „Скоро“ патријарха Бранковића заиста се отегло у недоглед, те изгледа, као да му не ће никад ни краја бити. Сабора не ће ни овог пролећа бити, а питање је, хоће ли се и на јесен сазвати.

То зависи највише од тога, хоће ли Бранковићу испасти за руком, да прикупи опет око себе своје верне. Говорка се, а не ће то бити ни без основа, да у саборској већини има већ прилично незадовољника, а где има незадовољника, може бити и отпадника, па лако може бити, да Бранковић не би могао у сабору са својом већином сваки час свој смер извести онако, као што то он, или, као што то други замишљају. Многи и многи његов верни преварио се у надама, многи је данас разочаран. Бранковић то врло добро зна, и ми разумемо, да је положај, у ком се данас налази, доста тежак. Али, зар он није још одмах могао знати, да не ће моћи баш све своје верне задовољити? Могао је и требао је то да знаде. Но он је обећавао. Обећавао је сваком, ко је од њега што заискао, сваком је улевао по мало наде, док није сео на патријарашку столицу. Кад је постигао свој смер, онда је стао једног по једног од себе да одбија и данас видимо, где се многи из саборске већине на њега прилично — мрште. И тако мора бити, кад се полази са гледишта, да је наша народно-црквена автономија спахилук појединаца, да може у њој располагати сваки по својој вољи и својој ћуди. Жалосно је, да има српских синова, који са тога гледишта полазе, жалосно је, велимо, али народ тим више мора да припази на те своје синове, да им покаже, да наша автономија није дедовина појединаца, већ крвљу зајамчено и сачувано благо васколиког народа . . .

Сабора не ће бити, јер није још све за сабор спремљено. А зашто није спремљено? Година дана доста је било и да се човек наради и да се наужива. Али изгледа, као да би Бранковићу најмилије било, кад сабора не би никад морало ни бити. Сабора пак мора бити, те је сад главно, да се што више одлаже. Будимпештанске новине јављају, да ће се 15. јунија састати саборски одбор и да ће заседавати дуже времена, вели се, три недеље. Сигурно ће спремати предлоге за сабор. По томе могли бисмо се надати, да ће се сабор на јесен састати. Но, као што већ рекосмо, ми јако сумњамо у то. Лако је могућно, да ћемо и друго пролеће дочекати. По оном, како се за ову годину дана радило, не верујемо, да ће се за неколико месеца спремити све што треба за сабор. Нешто и сувише тешко о тромо се напред корача, све се одлаже од данас до сутра, и као да се чује оно: „На пролеће, на пролеће!“ Народна ствар пак због тога страда и пати, а пати и страда тим више, што се Бранковићу дала могућност, да чини разне експерименте, да препарише прилике у своју корист. Као господар од четир дијецезе, може се рећи, да је концентрисао власт у своје руке. Ту прилику као да хоће да употреби за себе, да силом свога положаја истепе јавно мишљење у српском народу за себе, како би онда лакше могао своје планове изводити и својим обавезама према „горе“ одговарати. И он ради на томе, жестоко ради. „Капацитет“ у нашим стварима, „велеум“ српски и некадашњи потпредседник саборски полаже сву наду у њега, да нас он изведе на прави пут, на чистину. Зар то није доста? Само нам је чудо, да ни тај „капацитет“, ни његов „содруг“, шеф „велеумске“ странке не донеше у свом органу наздравице своје, оне, што их изговорише Бранковићу о ручку код њега на Ђурђевдан. Но надајмо се, да ће у своје време и то учинити, а за сада манимо их се.

Сад је главно, да сабора овог пролећа и овог лета не ћемо имати. А можемо ли и смемо ли одлагати са сазивом сабора? Мислимо, да то у овим и оваким приликама не смемо чинити. Са коначним уређењем наших автономних ствари не би требало ни један дан да одлажемо. А шта видимо међутим? Бранковић се латио да уређује поједине дијецезе, управо да кортешује за себе и своје смерове, а сабор у овај мах као да му је девета брига. Да видимо, дакле ће и тако.

М. С.

Политички преглед.

Босна и Херцеговина. Из Босне стижу од неког доба врло неповољне вести. Врло рђав утисак је учинила вест, коју неки листови саопштавају, да је босанско митрополит Дионисије забранио употребу црквених књига, које је босанска влада издала. „Пестер Лојд“ јавља још, да је руски конзул у Сарајеву, Бакуњин, коме су босанске власти у путовању правиле сметње, изјавио, да он на основу берлинског уговора има право контролисати садашњу управу у Босни и Херцеговини. Та изјава руског конзула учинила је велику сензацију, јер се мисли, да је он тиме само дао израза гледишту петроградског кабинета.

Бизмарк и немачки двор. Берлински дописник петроградског „Новог Времена“ пише, да је у престоници немачке царевине у јавном мишљењу наступио читав преврат у корист бившег канцелара. Она Немачка, која је пре годину дана онако равнодушно дочекала Бизмаркову оставку, почиње озбиљно да жели повратак његов, ако не у пређашњој сили, а оно бар у положају да утиче на политички развој. Нема дана, вели дописник, а да се у јавним говорима не спомиње о томе, да се не јављају брошире или чак и поеме. Једна је између тих и „Бизмаркијада немачком народу“, у којој су опевани подвизи кнеза Бизмарка и популарно изнесена добра, која је он учинио немачком народу. Жешће је и јаче отворено писмо (у стиховима цару Виљему од грофа Адолфа Вестарпа, пруског камерјункера. То је писмо у три дана доживело три издања. После кратке уводне похвале цару, песник учтиво, али отсудно га моли да саслуша „из немачких уста слободну немачку реч“. Нека се млади цар опомене свега, што је Бизмарк учинио за његов дом и његову домовину, нека утоли свој гњев и поврати обореноме слузи своју милост. Од Виљема II. тражи се и више; нека оде сам у Фридрихсру и нека први пружи руку пређашњем канцелару. Писац поетичког писма признаје да је кнез Бизмарк суров и љут, „али он је такав постао у борби са непријатељима немачким.“ У неким другим броширама и говорима о Бизмарку иде се и даље. Његову опозицију према цару Виљему правдају тим, што веле, да је он рођен за власт, што се види из свију његових тежња. Ови аргументи и паралеле нису ни најмање пријатне берлинском двору и влади, али они се држе хладнокрвно, па чак се показују и помирљиви. Тако на пример берлински дописник Пол. кореспонденције и по инструкцији самога Капривија — као што тврди дописник петроградског листа — брже боље се постарао да поздрави Бизмарка као члана држ. сабора и вели да је уверен, да ће појава његова тамо дати прилике његовим пријатељима, који су му остали и после оставке одани, да му даду доказа, да у њиховим осећајима према њему није наступила никаква промена. Пре извесног времена, кад је у владиним круговима према Бизмарку наступио био и преовладао оштрији тон, говорило се, да ће све нападе његове на аустро-угарско немачки трговачки уговор одбијати човек далеко компетентнији од њега у тим питањима, Бетихер Збор познатих њихових односа у прошлости и њиховог узајамног пријатељства, које је и сада чврсто, та је вест изазвала велико интересовање. Али по најновијим вестима то не ће бити, јер Бетихер жели да се одмори, и што је још у кабинету, после оног инцидента са велфским фондом, то је учинио на цареву молбу. Но он ће још ове јесени, а можда и раније дати оставку. Мисли се, да ће његово место заузети Ротенбург, који је сада државни подсекретар у министарству унутрашњих дела, а пређе је био директор Бизмаркове канцеларије и његова врло поверљива личност.

ЛИСТАК.

ВОЗАР.

У најпрљавијој лагуни млетачкој лежи Ђето. Одломак давно минулих времена диже вам се ту из мутне, глибовите масе неке, која се већ више и неможе назвати водом. Све оно ђубре, крпе, у опште сав гад, који се вековима бацао у ту лагуну, диже се из дубине као неки осветник, да у виду плеснива ваздуха испуни малене, мрачне уличице.

Леже као да су проклете. Ништа се не креће пред кућама, мртва тишина влада иза прозора, који постадоше од дугогодишње нечистоће непровидни. На многим прозорима и нису окна од стакла него од папира. И гдегод се замењује стакло папиром, ту се баш не пази бог зна како на ред по коме ће се метати, овде видимо да има неке извесне правилности.

„Ђиа е,“ зачу се глас, и једна гондола заплови по лагуни.

Возар (гондолијер) стојаше остраг на попи — клупици, по којој се често и сам назива — и певаше. Беше весео, јер му је посао добро испао за руком.

Возио је целог дана неког странца по Млетцима, па и ако не појимаше жељу странчеву, који хтеде да види Ђето, ипак вољно послуша странчев налог, надајући се бар доброј напојници. Веслао је и певао.

Кад прође покрај неке куће, чији прозори беху окићени све неким помодним сликама, жестоко се отвори једно крило прозора, захори се весео смеј девојачки, а читав пљусак ситно издераних папирића поче падати по њему.

Момак погледа горе.

Да ли се то рађа сунце или се отвара пакао? Из прозора се указа девојачка глава. Кратка, гргуљава коса јој окружавала бледо лице, у коме беху два као ноћ црна ока са дугим трепавицама.

Што му се није догодило никад, од како управља гондолом, то му се сад догоди. Гондола удари жестоко о колац, који је вирио из воде и само имађаше да захвали својој изванредној вештини, што се не догоди несрећа.

Грдећи и псујући испаде из фелца*) странац, блед од страха. Мала гондола се љуљаше тамо и амо. Странац сав дрхташе од страха.

Не помогоше ни извињавања, ни молбе јадног Карла, странац захтеваше, да га одмах извезе на обалу.

Као да је ударио гром из ведра неба, тако оживи све овим призором. Из свију прозора вирише главе; улица се напуни људима. Сви викаху и живо гестикулисаху.

Најгласније је викао странац, који сиротом Карлу исплати само оно, што му по праву припадаше. О напојници не би ни спомена.

Момак не рече ни речи. Као у сну седе опет на своју гондолу и одвесла лагано даље, праћен виком и смејом светине. Усудио се само још, да плашљиво погледа тамо горе ону малу главицу, и дубоко уздахну. Она се није смејала. Са сажаљењем га гледаху црне очи њене. Беше му, као да хоће да му сажегу срце.

*) Фелца је као неки собичак на гондоли. Прев.

Од тога дана га је непрестано вукла нека варљива слика тамо натраг у Ђето. Ако је возио ког странца по вароши, то му је све дотле хвалио најпрљавији крај Млетака као неку знаменитост, док овај напослетку неби зажелео да га види. Ако није имао никаква посла, то би свако вече одвеслао до оне куће са сликама на прозору, певајући гласним гласом своје најлепше песме.

Тада би се редовно указала на прозору она лепа глава и насмејала би се на њ'. А како се смејала! Таког смеја није чуо још никада. Тако веселог, радосног и живог. Када би Карло чуо тај смеј, беше сретан; и у сну сањаше о њему.

Румена Гина беше дете веома сиромашних родитеља. Отац јој трговао са разним старудијама; сама она је радила у великој творници стакла. Мати јој давно већ умрла.

Нежни прстићи девојчетови умејаху вешто да владају маленим клештицама и лако владаху ситним камичцима, од којих грађаше шарнобојне цветиће и тичице, које беху са њиховим отвореним кљунићима лепе као живе.

Једног вечера је возио Карло страног неког сликара по прљавој лагуни (каналу) у Ђету. Тешком муком је дошао до тога. Сликар га је најмио за целу недељу и задао му толико посла, да јадни момак за седам дана не могаде проћи својим омиљеним путем. Једва му је сад пошло за руком, да наговори господара за тај пут. И сад се узрујаним срцем приближивао добро му познатој кући. Да ли беше она ту? Да!

Делеко се испружила горњим делом тела на прозору и посматраше приближивање гондоле, и кад ова беше већ доста близу, да се веслар могао већ сасвим добро познати, тада се весело насмеја она и викну као да говори са давнашњим најбољим пријатељем својим:

„Хеј ти! Где си досад, кад те нема толико!“ Тада јој паде поглед на младића, који лежаше у отвореној гондоли и укочено је посматраше. Лице јој се зарумени и ње на мах нестаде са прозора.

„Ко је та девојка?“ питаше сликар, ухватив чврсто Карла за мишицу, „јели ти то љубовца?“

„О, не, господару,“ одговори момак дубоко уздахнув, из чега се јасно видело, колико му та ствар лежи на срцу. „Ја је видим на прозору само кад прођем овуда. Данас је први пут самном говорила“.

Сликар завали главу натраг и затвори очи. Намести уста као за пољубац, или за звиждање, али са његових усана допаде само „ах“; лагано се гондола кретала даље по лагуни.

Од тог вечера имађаше Карло довољно времена, да се вози омиљеним и драгим му путем, јер га његов дарежљиви господар не најми више, а још мање ко други. Тако би се он свако вече возио певајући кроз Ђето, али све узалуд. Оне, за којом га срце вукло, не беше више тамо, прозор остаде затворен.

Прошло је више од недељу дана, од како ју је последњи пут видео, па и сад беше пут безуспешан. Беше већ мрачно. Замишљен је лежао на степеницама пиачетиним. У њему се узбуркао бол и гњев. Одлучио се. Сутра ће

Румунија. У Букурешту отворио је краљ Карол у прошли понедељник престоном беседом сенат и народну скупштину. У престоној беседи је речено да је влада при изборима добила већину те је услед тога у стању да заступа снажно интересе државне на корист земаљску. Затим су назначени зак. предлози, које ће оба народна представништва расправљати у престојећем изванредном заседању. Осим буџета поднеће влада на претрес и зак. предлог о царинској тарифи. Радови око утврђења земаљских препоручују се и овом приликом патриотизму сенатора и народних посланика. Да се ови радови изврше без прекидања, поднеће се коморама неколико закона, који стоје у тесној свези са буџетом. После прочитања престоне беседе народна скупштина се одмах конституисала изабравши за привременог председника Димитрију Гику, као најстаријег члана народне скупштине.

Француска влада на невољи. Француска народна скупштина претресала је пре неколико дана предлог о амнестији. Том приликом гласало је против предлога 195 републиканаца и 99 чланова деснице, а за амнестију гласало је 138 републиканаца, 34 буланжисте и 19 чланова деснице. Ова неслога и расцеп републиканске странке оживели су по ново наде монархиста и буланжиста. Јер, ако се обистини вест да радикални посланик Камил Пелетан, верни привржeник Клемансоа настојава да образује нову крајну левицу са 100—120 чланова, онда влада не би имала већину и од монархиста зависио би опстанак и судбина њена.

Папа о друштвеном питању. Сад, о римокатоличким Духовима издаће папа посланицу, у којој ће бити говора, како и шта би требало радити, да се реши друштвено питање. Разуме се, да то није без политике Римска курија види, да јав између оних, који раде, и оних, који рад дају, бива све већи и да светске власти нити би могле у овај мах јав тај да вароне, те хоће згодну прилику да употреби, како би задобила раднички свет за себе. Мада посланица папина још није изишла, дознало се ипак, шта се у њој у главном вели. По оном, што новине о томе доносе, у посланици се збиља и сувише ласка радничком свету. Најпре се у њој побијају социјалистичка начела о заједничком имању, па се онда истиче да су начела цркве први и најглавнији фактор при решавању друштвеног питања. Папа опомиње на начела еванђеоска, па онда наставља: Црква непрестано ради на том, да се та начела остваре и за то пружа снаге моралне и материјалне помоћи, онако, као што је Христос приповедао. Даље се вели у посланици, да држава треба у корист радника да ради и да треба помоћи, да се уреде приватна својина, јаван мир и морална и материјална добра радника. Због тога се говори у посланици о недељном одмору, о обустављању рада, о надници, затим о трајању рада и т. д. Најпосле папа разглаба питање о радничким удружењима и радничким установама, као: о задругама за испомагање, о осигурању радника у несрећи и болести и т. д, о праву на заштиту и радничким синдикатима. Држава треба сва радничка удружења да потпомаже и унапређује и да им допусти, да се слободније крећу. Затим се у посланици износи читав програм, како би удружења требало оснивати, која би требало да су сва задахнута хришћанским духом, па онда се узноси и хвали све оно, што је до сада у том правцу учињено.

Ротшилд против Русије.

Из Петрограда јављају, да се онде великом запетошћу очекује даљи развој борбе између руског министра финанције и куће Ротшилдове. Већ прошле године је покушавао лондонски Ротшилд, да извојује концесије за руске Јевреје. Ове године је поновио тај покушај париски Ротшилд. Министар финанције је оба пута категорично и безусловно одбио ово неоправдано мешање. На то је париска кућа Ротшилда покварила већ потписани уговор о конверзији заложница земаљске кредитне банке. У исто време је отпочела по свима европским бервама фанатична борба јеврејских финанцијера против руских државних папира. Руски министар финанција држи се у тој борби против надувеног чивутског капитала резервисано, али неће оклевати да се у одлучном тренутку лати сходних мера против тога Русија је потпуно спремна за таку борбу, јер има по главнијим новчаним пијацама, у Паризу, Лондону, Берлину и Амстердаму више од сто милиона злата у депозиту и може отказом и повлачењем тог новца изазватт ужасну катастрофу на европским берзама. Било би заиста занимљиво, кад би баш Русија сили Ротшилда и јеврејских финанција краја учинила, а да је то могућно, може се видети из рачуна о руском новцу, који се налази код страних банкара.

Под натписом „Поводом Ротшилдовог напада на руске финансије“ доноси „Новоје Времја“ чланак у коме вели:

„Из потпуно поузданих извора добили смо тачне податке о овоме одвећ сензационом случају. Ствар је била онака.

Кад су сви услови конверсије зајма били уговором одређени и сам уговор потписан од обе стране — старешина париске Ротшилдове куће, барон Алфонзо Ротшилд сматрао је тај тренутак као врло згодан, да изнесе руској влади потпуно неумесне захтеве у корист руских Јевреја, као што је то у новембру прошле године чинио и старешина енглеске куће Ротшилда.

На овај захтев одговорио је Вишњеградски париском Ротшилду онако исто, као што је одговорио у новембру 1890 лондонскоме Ротшилду, т. ј. одсудно му је изјавио, да су такви захтеви неумесни Барон Алфонзо Ротшилд изјавио је на то, да се он одриче извршења уговора о конверсији 3% зајма и одмах је отпочео борбу на понижење руских вредности.

Као последица ове борбе већ је дошло понижење курса наше рубље на 5 марака, а у исто време и понижење француских, немачких и аустријских вредности. Стране берзанске депеше последњих дана сликају неку врсту берзанске панике, која је обузела, како изгледа, далеко већи круг но што је Ротшилд замишљао. Ова околност донекле показује не само независност нашег кредита од страних берза него зависност страних берза од наше финансијске моћи. Локализовати напад на руске вредности сад није тако лако, као што је било негда. То долази отуда, што руски министар финансија има на расположењу крупне суме злата, које је прикупио у повољним приликама, и знатан део тих сума смештен је код страних банкара, те услед неизвесности какав ће положај заузети министар финансија услед поменутог Ротшилдовог напада, сви ти банкари находе се у страху да сваког часа добију захтев да врате руски новац који је код њих. Као што се из лондонских листова види, баш ово питање највише и интересује берзанске сфере А да је ово питање од истине озбиљно за стране финансијске центре, може се свако уверити из овог рачуна о руском новцу који се находи код страних банкара.

„По последњем билансу пише „Новоје Времја“ државне банке руске до 15. апр. на ходило се на страни 126,664.000 зл. рубаља. Али сем овог злата, које припада државној банци, ван Русије има и крупних сума, које припадају државној благајни руској. У овогодишњем буџету на дан 1. јануара било је 101,761.000 рубаља у злату. Сем тога познато је, да је ове године куповано за границом злато за рачун државне благајне, и ма да је један део овог злата утрошен на текућа плаћања, може се увети, да се ова сума увећала до сада најмање за 10 милијуна златних рубаља. Према томе свега за границом, на страни, има око 238 милијуна златних рубаља руских. Значај ове суме постаје још већи, кад се узме у обзир, да у резервним касама државне банке сем фонда за размену од 211 и по милијона метал рубаља, има велика количина злата, која припада државној банци и државној благајни, а која по поменутом билансу држ. банке износи око 92 и по милијона рубаља у злату; злата пак, које припада државној благајни има по номиналној вредности 24.335.599 рубаља. Сврх свега овог држ. благајна има у државној ковници око 3 и по милијона зл рубаља. На тај начин готовина у злату, која се находи у Петрограду и којом мин. финансија може располагати, поред фонда за размену износи преко 120 милијона руб. у злату. А сва готовина нашег злата како на страни тако и у Петрограду, не рачунајући фонд за размену износи до 358 милијона златних рубаља

Ако се узме, да се текуће потребе државне благајне на плаћање заграничних зајмова, а и ради објављене амортизације 4 и по проц. зајма од 1850 и 1860. године, потпуно покривају новцем, који лежи на страни, то и тада ће од тог новца остати на расположењу мин. финансије у најмању руку 150 милијуна рубаља Један део овог новца, као што су новине јављале већ, тражен је још пре Ротшилдовог инсидана да се врати, и сигурно кров кратко време ући ће у Држав. Банку.

Поред тога остаће на страни готовине у злату преко 100 милијуна, а с таком сумом имајући крупну резерву злата у Петрограду, мин. финансије може чинити силан притисак на стране финансиске кругове у правцу по нас корисном. Ово се добро осећа за границом, те је због тога лако разумети снужденост на европској новчаној пијаци“, о којој говоре бечке депеше. „Снуждености“, разуме се, мора бити, кад сами Ротшилди могу да се затресу из темеља. Скорашњи крах Беринга још је свеж у памети сваком и може послужити као добра опомена за спекуланте, који садањи положај нетачно оцењују... Ми, у осталом, немамо у виду политику освете или реванша; у финансијама, више но и у којој другој сфери политике, мора се човек руководити не по осећајима него по строгом рачуну државних интереса. Али ипак строги разум ни мало не смета да се противнику зададу таки ударци. Напротив баш мирно и хладнокрвно одмерање свију шанса борбе у сваком тренутку највише обезбеђује успех те борбе. Ми пак немамо никаква разлога да будемо у себњи каквој. Стање ствари сад је са свим друкчије, те ни спекулација на падања наших вредности не може да нам учини крупне штете. Ротшилди су јаки, али се они први могу опећи више но и ико други. Свакојако, за сада нема нико разлога да увећава значај Ротшилдова напада Најозбиљнија последица од њега за Русију може бити привремена обустава последњих конверзационих операција са зајмовима на страни Али оваких је зајмова остало сада мало.

Што се тиче отпочете конверсије унутр. зајма, — овој операцији никакви Ротшилди не могу штете нанети, Берзански курс 4 од сто унутр. зајма не само да није пао него показује тежњу да се повиси.

На крају крајева излази да напад, о коме говоримо, није ни у колико опасан за нас. Али он је, нема сумње, врло поучан...“

ДОПИСИ.

Будимпешта. („Коло младих Срба“). Приближује се већ и крај школске године и за кратко ће време наше универзитетлије разићи се својим домовима, да се одморе од свог годишњег рада. Са свршетком школске године престаје да ради једино јавно удружење српско овде у Будимпешти „Коло младих Срба“. Време би било, да се о том јавном друштву рекне која и у јавности, пошто оно треба да привуче неку пажњу на себе. Напред ћу само напоменути, да не ћу говорити о књижевним приликама које владају у „Колу младих Срба“, с тога, што нећу да истрчавам пред управу друштвену, која ће и онако поднети друштву свој извештај, који ће се штампати у нашим јавним листовима, те ће се видети шта је и како је друштво ове године радило.

„Коло младих Срба“ нема на себи тип академијског друштва, као што су н. пр. „Зора“ у Бечу и „Стражилово“ у Грацу, него је то друштво удружење свију Срба, који станују у Будимпешти. Цел му је јасно обележена у статутима, да гаји и негује српску књигу и да шири у свима слојевима љубав према књизи, науци и народу српском.

Кад се основало друштво, тада је како међу универзитетском омладином, која је и онда као и данас коловођа у друштву, а тако и међу грађанством српским у Будимпешти овладало бурно одушевлење према новом друштву. Уписивање чланова је било тако јако, да је друштво било у стању да приреди српску беседу, која је испала врло лепим успехом, тако, да је друштвеној благајни донело неколико стотина фор. чиста прихода. По како код нас од неког доба у опште влада само у први мах одушевлење, а доцније то одушевљење опада, то та мана наша није мимоишла ни „Коло младих Срба“. То друштво, које је некад у зачетку свом имало око 70—80 членова, данас једва да има 40 чланова и то махом Срба ђака са будимпештанског универзитета. Шта више доста је жалосно, што морам напоменути, да многи Срби ђаци неће хотимице да се уписују друштву за чланове. Грађанство је скоро сасвим оладнело према друштву. Ми данас од грађана видимо у друштву само г. г. дра Ђорђа Пеичића и Стеву В. Поповића. од занатлија г. г. Арона Ковачевића и Пају Путника, а од трговаца г. г. Михаила Миљковића, Николу Петровића и Бошка Р. Петровића. Од занатлијске омладине нема ни једног члана, а од трговачке једва двојица. Међутим ваља да знамо, да је број Срба интелигентнијих грађана, трговаца и занатлија, даље број трговачке и занатлијске омладине у Будиму, Пешти и Штајнбруху толики, да би друштво да је среће могло имати бар стотину чланова. Но то није тако, него на жалост онако, као што напред напоменух.

Покушаћу, да у најкраћим потезима обележим, зашто је грађанство и Српство у Будим-Пешти охладнело према „Колу младих Срба.“ Беху то прво: партизанство, које се беше увукло у саму ђачку омладину. Партијске страсти беху у Будимпешти међу омладином тако јаке, као ни на једном универзитету. Те страсти не поштедеше ни „Коло младих Срба“. Друго беше нетактично понашање ђачке омладине према самом грађанству, а особито према занатлијству српском. Ми се сви добро морамо сећати оног времена, кад се српске занатлије са једним делом ђачке омладине, огорчени због нетактичног понашања неколицине, оцепише од „Кола младих Срба“ у намери, да оснују себи занатлијску читаоницу. Но, пошто тада није ишло у рачун некима, да се намера занатлијска оствари, то се, ма да су правила трипут слана на потврду, читаоница не оствари.

Данас су, хвала Богу, партизанске страсти мање више легле. ђачка омладина је са собом мање више на чисто. А од неког доба почеше се и опет ђачка омладина и грађанство једно другом приближивати, зашто дакле сад не би остварили оно, што нам је тако нужно. Сви ми, који живимо у Будимпешти, знамо какву племениту мисију има да врши „Коло младих Срба“, увиђамо сви да је нужно, да тако друштво постоји и битише, то треба да порадимо сви сложно на том, да се друштво дигне и подигне.

Познавајући свест наших Срба грађана у Будимпешти, а особито занатлија, који су бројем најјачи, ваља да приионемо и настанемо за тим, да се у њих и опет поврати она стара љубав и одушевлење према „Колу младих Срба.“ Они нас неће никад одбити, јер и они сви добро знају, колико је нужно да се у Будимпешти створи центрум, који ће давати иницијативе и полета друштвеном животу и српској заједници у Будимпешти. Истина, ту мора ђачка омладина предњачити добрим примером, даље мора прегнути свом силом, да друштво добије што више чланова, који ће уредно плаћати чланарину и тачно похађати друштвене састанке. Ова дужност

отићи у кућицу и питати, шта је са Гином. Јест, то ће учинити а после —

Снажна нека рука поврати га из његових сањарија.

„Хеј, возару, води ме!“ чу се глас крај њега.

Он услужно скочи и поможе господину и неком сасвим замотаном женскињу, да се укрцају у гондолу.

„Куд заповедате господине?“

„Куд год ти хоћеш — е гле — та то си ти Карло“, рече странац, а сад познаде и Карло, да је то млади сликар.

„Повеслај само весело и непитај даље“, рече овај и оде за умотаним женскињем, затворив брижљиво врата и завесе на фелцу.

Карло се осећаше сретним, јер беше сујеверан. Био то по њега добар предзнак, што вози баш данас двоје драгих, јер то беху без сумње оно двоје. А сутра, сутра ће се можда и сам грлити са својом љубовцом.

При тој помисли узвикну од радости. Сутра ће питати црвену Гину, да ли ће му бити невестица, да ли ће му бити љуба. „Ох, ала ће то бити милина!“

Њега проголица нешто мило по леђима. Он се отресну и облизну језиком. Прво ће га зачуђено погледати оним великим њеним очима, затим ће наслонити своју лепу главу на његово раме, па ће се смејати, смејати оним својим веселим смејом, каквим се не смеје нико у Млецима.

У један мах га спопаде језа. Из фелца се зачу јасан и гласан смеј, Гинин смеј, па за тим још једном. Је ли полудио или га то задиркује сам ђаво? И опет се чу смеј, и скоро ван себе, отвори врата и трже завесу.

И имађаше шта да види; на грудима сликаревим лежаше глава гргуљава, црвене косе.

Са усана момкових се оте дивљи узвик — он јурну са подигнутом руком на поплашени пар.

„Ђиа е, ђиа е!“ чуло се све јасније и плашљивије, тамо на пољу — за тим настаде гласна вика — дерњава — утопљеничко грцање — и гондола пливаше изврнута по мутној води.

За тренут овлада необична забуна. Поплашише се сви по осталим гондолама. Најпосле донеше буктиње. Смели момци поскакаше у воду и извукоше после дугог тражења два тела.

Беше то Карло и Гина.

Сликар је био добар пливач и беше у овој прилици један од најревноснијих између оних, који покушаваху да спасу утопљенике. Као очајник какав гњураше се он, док га најпосле не изнесоше на обалу сасвим изнемогла. И он стојаше блед, озебао и посматраше као ван себе лепо, мирно лице Гинино.

Усне јој беху отворене, као да хоће да заврше свој последњи смеј. Коса јој беше изгубила праву боју. Као да јој је вода светлост угасила, тако лежаше угасита око нежне главе.

Крај ње лежаше возар. Руке му беху стиснуте у песнице, а очи му беху укочене и разрогачене, као да хоће да тим покажу необичну дивљу претњу, младом сликару. Као да га поче гристи савест, удари се рукама по лицу, за тим оде са неком потајном језом у срцу.

После неколико дана погребоше обе лешине у једном заједничком гробу.

Тако је страни сликар наредио.

С немачког. **В.**

није велика; само мало више воље, мало живља рада, па ће нам за цело поћи за руком, да у „Коло младих Срба“ прикупимо све, што српски дише и осећа у Будимпешти, да нам „Коло младих Срба“ буде оно, што ваља и што треба да буде. Учинимо своју дужност, тако нам Бог помогао.

Један члан „Кола младих Срба“

Рума. (Саблазан при пошењу литије.) Код нас је стародревни обичај, да се други дан Ускрса носи на жита литија. Зато и ове године објавише свештеници у црквама народу, да ће се тог дана литија посити. Но како је ове године житни усев одвећ далеко, тако, да би се морало до њега најмање 2 сата ићи, решило се да се за овај мах носи литија само кроз један део вароши, где има крстова, те жито код сваког крста осветити. То је сасвим и у реду било, јер на онолику даљину ко би се и кренуо за литијом? Не би смо ни до 4 сата по подне кући дошли. При том још треба знати да је један, свештеник стар а други слаб, те би то још више отештало ношење литије чак на жита.

На жалост, неки занешењаци, кад су ово чули, не хтедоше да јавно прозборе, па да кажу, да желе управо на житни усев да иду, него као гује из потаје договоре се да произведу саблазан, на велику срамоту наше цркве и православља. Нађоше просте ратаре из старо-румске парохије, подбунише их да направе шкандал, а они се сами уклонише.

Освануо леп дан. Милина је било видети, како се све то радовало, старо и младо, мушко и женско, што ћемо из све три парохије слошки литију и кроз оне улице носили, у којим и католици живе. И пође литија. Кад смо били на раскршћу и кад је церемонијалан чин свршен, пођоше барјаци са децом југо-западу, у један мах примети се неко комешање међу Старо-Румљанима. Један од њих пређе њиховом свештенику и позове га да се натраг врати, јер они неће да иду сокаком, куд је старији свештеник наредио, него хоће Вујићевим сокаком, а то је човек газда па треба да му се молитва чита. Свештеник одговори да га не може послушати, но да се онуда ићи мора, куда се обично иде, и куда је старији свештеник наредио, а уједно, да се не можемо сада цепати. На то један од бургијаша отрча до учитеља, те га позове, да се са децом и њиховим барјаком натраг врати, рекав му, да свештеник тако хоће, а тим хтеде учитеља обманути, мислећи да ће свештеник онда морати с њима ићи, но се љуто преварио. Видећи да не могоше г. учитеља преварити а г. свештеника опет натерати да се врате, одцепе се са своје две литије, вичући; хајдмо ми Старо-Румљани натраг; ми нећемо тим сокаком, него Вујићевим! Тако се као бесомучни дераху, при том неке силом вукући за рукаве почну се враћати.

Трговци, а и други свесни парохијани почну их молити, да то не чине, јер је срамота, а могу бити за тај изгред и кажњени. Начелник Васа Критовац такођер је ту био и опоменуо их, да то није лепо, али они ни мукајет.

Ми се кренсмо даље прописаним путем, а они њиховим, али у једном застадоше, јер без свештеника ићи, тешко је, а уједно су видели да су се главни заводачи уклонили, те се збуне, не знајући шта ће са литијом, да ли да је слопе или раширену даље носе. Једва су се одважили, да је носе онако раширену без свештеника, барјака и рипида кроз ону улицу кроз коју су и хтели. Јест, али кад су у порту дошли, црквењак затвори врата и не пушта литију у цркву без свештеника. Они пак од срамоте не смедоше свештеника чекати, груну, те силом литију у цркву унесу. Да ли су дочекали крај литургије не знам.

Начелник, ма да је жалосни Србин, место да је употребио своју власт, оде кући односно на пиво, те при чаши пива стао претити, да ће он њима показати, и да ће главне бургијаше позатварати, а за тим кр. судб. столу предати. Али он као обично све језиком, а делом никад ништа.

Истрага је, истина, одмах сутра дан поведена, а неки су од бургијаша и притворени, али одмах некако после тога кад су неки код господина начелника били, чујем да су пуштени и да се истрага лабавије почела водити. Начелник, веле, рекао је, да нема ништа кажњивог — него је она саблазан само обичан мали прекршај, па ће их све глобом до 5 ф. казнити. Но видећемо, да ли је ово само полицајни прекршај. Та и г. већник Андрић био је очевидац па држимо, да ако начелника могу „умилостивити“, њега не ће, тим пре, што његовом оку није измакло, који су започели лармати и свет одвраћати.

Врло је лепо један од истих ратара једном трговцу рекао: „Нисмо ми криви него капут, који нас је навео, а после се извукао.“ Има и право кад тако каже, само хоће ли и пред власти тако казати.

Сваком је у очи пало, да је неки Тута, који обично увек уз свештеника и уз небо иде, сада само до места шкандала дошао, па се ту он и председник црквене општине удалили на једно 200 хвати и сели на клупу и то са оне стране, откуда се све боље видети може. Изгледа нам, као да су све у напред знали шта ће се збити. После подне истог дана сазову двојица наших ваљаних грађана грађанство на договор, шта да се ради: да ли да грађанство учини пријаву вишој власти или не, као и да ли да се шиље депутација патријарху или не шаље. Решило се, да се патријарху изашље депутација која би му имала представити цео догађај, а он онда нека даље кораке чини.

Али и ту се нађе један, који је рад да воду мути, не би л' после шта уловити могао, те се противио да се грађанство ма коме притужи, велећи: ту је начелник био а ту је и свештеник, па нека они чине своје.

Некако се и свештеник Васа Крстић, у овој ствари ружно понаша. Извештен сам да је био код начелника и да је овога молио, да о овој ствари, судбеном столу не пријављује, него да кривце као што је у Грчкој и у Русији обичај, натера да купе свеће и тамјана и цркви да приложе, па онда да се за коју годину од причешћа за казан одбију.

Но ја би молио г свештеника, да се изволи јасно изјавити, је ли њему овај шкандал повољан био? Је ли истина, да су њему неки ратари долазили и молили га, да не чини пријаве конзисторији, нити вишој власти? а он да је казао: ја то морам пријавити, пошто ми је глава на рамени, јер да пређутим могао бих на епитимију доћи, а ја као стар човек нећу то да доживим“. Па гле чуда, шта би од њега! Та ваљда није тако заборавен, да је већ све заборавио шта је оним ратарима казао, па начелника замолити, да не чини никакве кораке. Сме ли свештеник пријаву, коју други дан Ускрса видесмо, забашуривати?

Држим, кад кр. судб. сто у своје руке пријаву добије, да ће се ући у траг онима, који су тако дрски били, да овакав шкандал изазову. Шта буде даље било, јавићу вам.

Суботица, 1. маја. Суботичка српска певачка дружина приредила је на Ђурђев дан „беседу с игранком“. Не можемо пропустити ову згодну прилику, а да не рекнемо коју о овом лепом српском весељу.

Данас-сутра већ је 27 година, како постоји код нас срп. пев. дружина. У почетку се морала дружина борити за свој опстанак, али данас се и морално и материјално у таком напредном стању налази, да поуздано може погледати у будућност. Стекла је себи овде у туђем свету славно име, а трудом и неуморним радом иметак од 2000 фор.

Беседу је отворила пев. дружина са песмом „Језерце“ од Ј. Цеа. Дружина је отпевала још две песме наиме: „Вода и сузе“ од Р. Толингера и „Вилино коло“ од С. Марковића. Све три песме је отпевало друштво на највеће задовољство присутне публике.

Највећу хвалу заслужује г. Стеван Дескашев, члан кр. мађ. опере из Будимпеште. Отпевао је више песама као: „Мињон“ од Томаса, „Лаку ноћ“ од Јенка, „Гусле моје“ уз пратњу мушког збора наше пев. дружине и још неколико народних песама. Његово вештачко певање, његова уметност није спала на то, да је ми хвалимо, да је ми кујемо у звезде; познаје њега цео српски свет, као чувеног српског вештака, само је жалити, што смо ми још сиромашан народ, те му не можемо пружити прилике, да своју веш ину и на даље у српском духу негује. Г. Дескашев путује на јесен у Русију, где ће се бавити 5 година. Ми му желимо свака добра.

На гласовиру су свирали г. г. М. Мацак и Ф. Гал. Први је свирао „свето-ивањски сан“ од Менделсона-Листа „Росињол“ од Листа и једну смесу српских песама, а композицију Ф. Гала, свирали су обојица на четири руке. Г. М. Мацак, професор глазбе из Будимпеште, још није био познат нашој публици, али слободно можемо тврдити, да је с овим својим првим суделовањем задобио наше највеће признање.

Г. Ф. Гал, управитељ музичке школе у Суботици и почасни члан наше пев. дружине, сваком приликом чини овдашњем Српству велике услуге, а без икакве материјалне користи. Овако пожртвовање заслужује заиста сваку хвалу.

„Гуслареву смрт“ од Змај Јована Јовановића декламовао је Марко Вујић. Својим вештим декламовањем дао је присутнима лепо уживање. Ми му искрено саветујемо, да и падаље негује ову лепу вештину.

А сад да рекнем коју и о новчаној користи. Покретачи ове забаве овом приликом нису рачунали на икакву новчану корист. Овим чином су хтели да засведоче, е је лажна она вест — коју су неки непријатељи дружине трубили — да не постоји више у Суботици српска пев. дружина.

А што се публика овом приликом није у таком броју одазвала, као до сада, томе има више разлога. Ово време у опште по забаве није било згодно; не сећамо се, да је икоја забава боље била посећена од наше „беседе“; а друго, наша публика у ово време нерадо посећује забаве. Поред свих тих непогода дружина ипак није имала мањка. Припало је благајни поред огромних трошкова (300 ф.) још и сувишка.

На крају не можемо, а да не одамо заслужено признање садањем учитељу друштвеном, преч. госп. Светозару Димитријевићу, свештенику, који је својим неуморним радом и трудом за кратко време са дружином такав успех показао, као ретко који учитељ певања.

У тој нади завршујемо наш извештај, да ћемо што скорије опет видети субатичку српску пев. дружину на јавности.

— —ћ.

Вести из места и са стране.

Није истина. О избору црквене општине у Молу донео је лист наших „велеума“ брзојав, у ком се ток истог избора сасвим неистинито представља. Као одговор на тај брзојав стигао је нама овакав брзојав: „Мол (преко Аде). У последњем броју „Браника“ има брзојав из Мола о избору црквених општинара. Ту се напада овдашњи бележник Јовановић и конзисторијални повереник прота Ћирић, како су незаконито радили и поступали и како је полиција пресију учинила. Цео тај телеграм је гола лаж, што ће се фактима и доказати. Него је браниковачкој странчици и њеном вођи овде са зетом му учитељем Дејановићем жао, што се морају лишити управе у црквеној општини, где су толико година газдовали, а сада при избору грдном већином од 300 гласова срамно пропадоше.“

Дао оставку. Од неког времена се проносе по нешој вароши гласови о разним приликама и неприликама, које владају у нашем варошком магистрату. У те гласове је веома уплетено име овдашњег великог капетана дра Емила Бале, шта више против њега је покренута једна дисциплинарна и једна криминална истрага. Како дознајемо др. Емил Бала је дао оставку на звању великог варошког капетана. Услед те оставке је обустављено даље ислеђење против њега. Но, да ли ће се оставком његовом утишати гласови о неким другим личностима то ће тек време показати.

Освећење крста. Пишу нам из Карловаца: „Данас, у суботу, било је свечано освећење крста, што се има подићи на кулу карловачке гимназије. Учествовале су и гимназија и богословија.“

Кривотворење новца као да је од неког времена опет ушло у моду. Власти су и опет ушле у траг некима, који се баве кривотворењем новца. У Оршави је полиција на основу сумње затворила два гостионичара из Турн-Северина. Приликом преметачине нађоше у њиховим путничким торбама више кривотворених педесетица и уз то неко оруђе, које је згодно за кривотворење банкнота.

Измена новца. У буџетском одбору бечког сабора се саветовало ових дана, како да се начини са угарском владом нагода, по којој би се досадањи четвртаци („бугери“) извукли из обрта, а место њих да се начини други новац. Место досадањих четвртака од бакра хоће да начине новац од никла, који би вредио пет новчића. О овом ће се подробно још посаветовати и тек онда утапачити, да ли тај новац да буде од чистог никла или ће бити легирање бакра и никла. И сами знамо, како нам се наши четвртаци брзо излижу и како су у главном непробитачни у обрту, те би свакако добро било, кад би се они уклонили из обрта, а на њихово место дошао други који новац, који би био у промету згоднији.

Хрватски бан и град Иванић. Читамо у једном хрватском листу, како је хрватски бан Хедервари на свом путу дочекан у граду Иванићу. Градско заступство тога града је решило, да не вотира ни један новчић из општинске благајне у славу дочека хрватског бана, пошто је град тако сиромашан, да једва подмирује своје свакидање трошкове. Но, како је ипак морало бити неких трошкова, то је скупљена свота од 12 фор., да се њоме подмире ти неопходни трошкови приликом бановог дочека Лист тај не вели, како се бан хрватски осећао крај таког дочека

Нападај на руског престоконаследника. Сви листови саопштавају вест, да је руског престоло наследника у Киото (у Јапану) неки јапански жандар ранио сабљом по глави. По другој верзији рањен је по доњој вилици. Вести се не слажу ни у том да ли је рана лака или тешка Изгледа међутим, да рана никако није по жикот опасна. Узрок том неделу може се приличном вероватношћу нагађати, да је наиме фанатизам водио руку јапанског жандара, коме су се верски осећаји узбудили услед тога, што је странац ступио ногом у свету варош. Међутим Русији непријатељска штампа труди се, да ствар тако представи, као да је јапански жандар или преобучени нихилиста или да је од нихилиста најмљени мучки убијца.

Силеџије. Пишу нам из Митровице: „Латих се пера, да јавим о најновијој бруталности Пере Добриновића, редитеља срп. нар. позоришне дружине. У прошли понедељак у сред белог дана, баш пред подне и на сред улице у вароши Митровици видесмо са свим изненада једну „лепу“ театралну сцену: Из гостионице код „зеленог дрвета“ испаде млади глумац Ј. Стојчевић, а за њиме са закрвављеним очима и сав разбарушен јури г. редитељ. Кад га стиже, обори га на сред улице и стаде га немилостиво ногама газити, па богме да не притрчаше неки од грађана, који се случајно ту нађоше, не зна се, шта би било са оним јадником, што на земљи лежаше. Полиција је одмах дошла, али срећа беше на страни познатог „делије“, или боље рећи, срећа беше у фирми „Срп. нар. позоришта“. Грађанство је усљед тог јавног шкандала јако озлојеђено, а то се могло приметити и при првој представи, која је после тог шкандала била Па се још онда неки чуде, да је наш свет тако оладнео према свом „мезимчету“!... Ово чудо од човека има обичај, кад год се надере, да записива оца и матер сваком, ко није његовог политичког уверења (као да и он има неког уверења!). Мисли тим начином да се „његовима“ умили и да ће тако доћи до давно жуђене цели — управитељске столице. Па тако је и овог пута, после неодспаване ноћи, пијан почео да „бистри политику“ својим „виспреним“ мозгом. У том стању поменутог дана наиш'о је у гостионици код „зеленог дрвета“ и на младог глумца Ј. Стојчевића, који мушки одбијаше све дрске и безочне насртаје. Како чујем, грађани су жицом ову ствар саопштили г. дру Лази Станојевићу као председнику сред. позор. одбора; али се сумња, да ће се против њега истрага спровести. Можда ће га још приликом овогодишње главне скупштине и наградити повишицом плате.

Десетогодишњица. Како дознајемо са приватне стране славиће новосадска „добротворна задруга Српкиња Новосаткиња“ овог лета десетогодишњицу постанка свог. Уједно дознајемо, да је за ту свечаност већ састављен и распоред, али ми не бејасмо до данас сретни да видимо тај распоред. Ово је до душе мало чудновато, али у ствари је заиста тако.

„Листићи“. Умољавају се сви скупљачи претплатника на ову књигу, да што пре јаве имена претплатника, на адресу у позиву назначену, јер ће књига за недељу две дана бити готова. Оволико ради знања.

Спајање српске академије са срп. ученим друштвом у Београду. Ових је дана српска краљевска влада решила: да се Српско Учено Друштво споји са Српском Академијом за науке и уметности. То је решење г. министар саопћио друштвеној управи 9. ов. мес. као и основу, по којој ће се та два учена друштва спојити, затраживши њезин на то пристанак. Управа је одговорила и дала на то свој пристанак, сматрајући да је тај начин, који је предложио г. министар просвете, Андра Николић, врло достојан и врло частан по наша оба учена друштва, и да ће то спојење бити од врло велике користи и напретка по српску књигу, науке и уметности; јер се тим уједињују наше поцепане 1886. год. књижевне и научне снаге, чија ће радња, тако удружена, добити бољи полет и бити интенсивнија.

Грдан подрум. Тешко да има игде тако великог подрума, као што га има трговац са шампањцем у француској Теофило Редерер. Тај подрум је поникао од старих катакомба стародревне вароши Рема, камо се становници у случају невоље склањали испред својих нападача. Те катакомбе су остале још од старих Римљана, и када су их после неколико векова случајно нашли, тада их је горња трговина закупила и начинила од њих подруме, који заузимају 40.000□ метара. Ту у тим подрумима је температура увек једнака и тако су добро заптивени, да у њих не може да продре никаква влага.

Едисн као књижевник. Чувени изналазач фонографа Едисн хоће сад да окуша своју снагу и на књижевном пољу. Он пише сад роман у две свеске, а при писању тог романа помаже му американски књижевник Ђорђе Пасан Латропс. Како веле, наумио је Едисн да напише и једну драму

Кратке вести. Хрватски уметник Александар Сајевић славиће ових дана са својом супругом сребрне сватове. — У Будимпешти је изгорео ових дана велики војнички сењак. — У Орошхазу се опет повратила војска — У Мексици је умро Мигуел Лопец некадашњи војсковођа, а потом издајица чувеног цара мексиканског Максимилијана. — Белгијски министарски савет је закључио, да протера Буланжеа из Бриселља. — Угарски министар Барош наумио је, да у јадранском приморју насели око стотину сикуљских породица. — У Енглеској је у великој мери овладала и нама добро позната болест инфлуенца. — У Будимпешти умрло је прошле године 14.506 особа. — Протучивутски немири на Крфу непрестано трају и добијају све озбиљнији вид. — У ужичком округу у Србији су наишли на сону руду. Као што веле, руда је та веома јака. Ако се ово обистини, то ће бити права благодат по Србију, јер се до сеће држало да у Србији нема соли. — Немачки цар забранио је дворским свештеницима, да у цркви држе дуге проповеди, те ће ови од сада најдуже четврт сата моћи говорити. — Доскорашњи руски посланик на румунском двору, Хитрово, одликован је великим крстом ордена румунске звезде.

Најновије вести.

— Из Петрограда јављају, да ће се ћерка црногорског кнеза Николе, кнегињица Јелена верити са руским царевићем, кад се овај врати са свога пута. Ову вест саопштавамо за сад под резервом.

— Из Лисабона јављају, да је цело министарство поднело оставку. Краљ није до сад још ником поверио састав новог министарства.

— Из Букурешта јављају, да је бивши министар Јован Брећано на умору.

— Из Београда јављају, да ће у недељу ђаци великошколци имати збор, на ком ће се донети резолуција, којом се захтева, да Стара Србија и Маћедонија припадну Србији.

Народна привреда.

Новчана ситуација у Европи.

Пратећи европске журнале, који имају везе с великом новчаном трговином у Лондону, Паризу, Берлину и Бечу, морао би с великим страхом очекивати неку ванредну кризу у новчаном односу Европе. Чује се нека потмула грмљавина; проносе се се по свима берзама неодређени гласови; од најмањег шушња стрепе најјаче банке; што се једног дана уздиже и узноси на новчани трг, то се другог дана с таком силом обара, као да није била на форуму права неверица. Једна берза трпе страх од друге, а све изговарајући се једна на другу. У Лондону н. п. страхују, што се у Паризу нагомилало много хартија, а у Паризу губе вољу за хартијама, што у Лондону дижу интересну стопу. У Берлину опет изгледају, као да им је погодно у овој забуни штогод да зараде; док је бечка берза пуна понуда капитала, али не за стране већ за домаће хартије. Просто, кад би човек ишао узастопце за овим грозничавим вестима, да сахрани милијоне, па да и не зна где је и у којој прилици што штетовао.

Без сумње је, да се најтеже финансијске операције на светским берзама могу извршити само уз припомоћ највећих капацитета по имену и по новцу, али више ових других, који су опет у претежном броју Јевреји. Ми нисмо имали намеру, да се берзанске нације дотичемо у нашем чланку, али нас је данашња новчана ситуација нагнала на то јер увиђамо, да је она све то инспирисала, а лако јој је кад има толика средства на руци. Кад читате познате енглеске и аустријске новине, у којима кипте чланци у одбрану Јевреја, ви би мислили, да је дошао смак те нације а одмах после ње и пропаст целог света; ма и најмања неповољност за Јевреје из које државе, тешко њиним хартијама на берзи. То се и до сад чешће пута понављало, али сад је борба у највећем јеку, од кад се изменуо кнез Долгоруки са гувернерства у Москви и почело гоњење Јевреја из исте вароши. Читајући бечке и лондонске листове, а већ су почели и париски да пишу у том смислу (Национал) остаће само 50.000 московских Јевреја без крова и хлеба, који су сви налазили под Долгоруким очинске заштите. Па како сад долази царев брат за гувернера у Москву, изводи се комбинација, да је откуцнуо последњи час по Јевреје у Русији, и отуд та страшна паника на берзи у Лондону, отуд у Паризу, Берлину и Бечу Због овог се покварио и пројектован зајам руски, јер је Алфонс Ротшилд (шеф париске куће) ставио услов Вишњеградском, а по категоричком захтеву главног шефа лорда Натана Ротшилда из Лондона, да се Јевреји не гањају У противном одустаје од конверзије. Вишњеградски одбио је тај пресивни услов и зајам се покварио, што је врло хрђаво утицало на и онако болешљиву берву од јесенас. — Русија је још раније откавала дугове од 1850 и 1860., сигурно рачунајући на ову конверзију, па је сад овладала паника, како ће се вратити повериоцима тај новац, који износи суму од 4·6 мил. фунти штерлинга. На ово врло подесно одговара „Новоје Времја“, да ће се платити резервама руског злата у иностраним банкама и у земљи, која износи преко 350 мил. рубаља (у самој инглеској банци има око 2 мил. фунти резерве у злату) и кад се све исплати остаће опет у западно-европским заводима преко 100 мил. рубаља резерве у злату на расположењу руске владе. У овоме и лежи цео баук, јер страхује лондонска банка, да Русија не потражи ове резерзе у оскудици новца, те је већ и попела интересну стопу на висину, која у Лондону изазива страховање.

То је она наша народна изрека: котера лисицу истера курјака.

Поред овог чисто антируског берзанског јада, који је већ био укочио берзански точак, долази и Португалија са неком врстом банкротства, а то тек што је по купила на париској берзи око 250 мил. дин. у име дуванског зајма. Краљевим указом овлашћена је португалска банка да обустави сва плаћања у злату за три месеца, те да их врши у сребру; услед чега су многе друге банке са свим обуставиле плаћања. Ово је већ званичан знак, да је у Европи велика оскудица у злату; иначе не би се и могло објаснити оно грдно извожење злата из Америке, које још није кадро да зајази европску незаситост. Кад ово све саберемо са јесењим и зимушњим кризама услед побуне и банкротства у јужној Америци, које још држе Европу за јаку, морамо пред ову ситуацију изаћи озбиљна лика и запитати се: шта ли ће на послетку бити из ове новчане ситуације која се све више затеже? Она нам личи на јектичава човека, коме је тешко угодити, те га свака маленкост баца у очајање. Ми заиста морамо да се запитамо, шта би било од Европе, да јој тако обилно не даје северна Америка злата?

Даклем свуд је оскудица, па да би се та прекрила ради даљих кредита, згодно је узети Русију на зуб и њу сатрти, па ће после лакше ићи, а неће та велика берзанска господа да помисле мало, да су те незгоде и у Инглеској, Француској, Германији и Италији само због расипања грдног блага за наоружање војске. Дају чисто злато за прекаљен челик, олово и барут.

„Трг. Гл.“

Трговина.

Нови Сад, 4. маја. Довоз па пашу житну пијацу приличан. Цена пшеници опет јача. Осталом зрневљу држи се цена чврсто по старом. Цена је пшеници 9 фор. 80 нов., кукурузу 6 фор. 30 нов, зоби 6 фор. 20 нов., јечму 6 фор. 20 нов, наполици 8 фор. 20 нов. — Од 100 килограма.

Са осталих пијаца:
Теоци 8—16 ф. од ком.
Јагњци 4—10 ф. по пару.
Свињи дебели 38—40 ф.
Свињи млади 36—38 фор.
Маст 50 ф.
Сланина 50 фор.
Све од сто килограма.

*

Будимпешта, 3. маја. Пшеница се добро нудила, воља за куповањем ограничена, тенденција млака. Продало се неких 10.000 мет. центи по 10 нов. јевтиније. У другом зрневљу био је промет слаб. Раж, јечам и кукуруз остали по непромењеној цени, зоб 5—10 нов. јевтиније.

Продавало се: Пшеница, и то: потиска 10 фор. 70—80 нов, пештанска 10 фор. 70 нов, бачка 10 фор. 40 нов., банатска 10 фор. 45 нов. Све на три месеца.

Зоб 7 фор. за готово.

Термини:
Пшеница за мај-јуни 10 фор. 24—25 н.
Пшеница за јесен 9 фор. 75—77 н.
Кукуруз за мај-јуни 6 фор. 67—69 н
Кукуруз за јули-август 6 фор. 80—82 н.
Зоб за јесен 6 фор. 34—36 н.
Репица за август-септембар 16 фор. 72—84 н.

Прво ц. к. прив. дунавско паробродско друштво.

РЕД ПЛОВИДБЕ
путничких лађа од 19. априла 1891.

Из Новог Сада у Сланкамен, Тител: сваки дан у 7½ сати у вече.

Из Новог Сада у Земун, Београд, Оршаву: сваки дан у 7½ сати у вече.

Из Новог Сада у Рушчук, Браилу, Галац: средом, петком и недељом у 7½ сати у вече.

Из Новог Сада у Будимпешту: сваки дан у 6 сати ујутру.

Нови Сад, 18. априла 1891

АГЕНЦИЈА.

Уредништву нашег листа стигло је на приказ:

О здравственим приликама у Панчеву. (Прилог монографији града Панчева.) Написао Др. Љубомир Ненадовић п. физик и град. лечник. Панчево. Штампарија Николе М. Косанића 1891.

Књижевни радови Нићифора Дучића архимандрита. Књига I. У Београду. Штампано у штампарији краљевине Србије 1891. Цена 2 дин. или 1 фор. а. вр.

ОГЛАСИ.

Rohseidene Badekleider fl. 10.50 per Robe und bessere Qualitäten versendet porto- und zollfrei das Fabrik-Depot **G. Henneberg** (k. k. Hoflieferant), **Zürich.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

СТЕЧАЈ.

За попуњење учитељског места на овдашњој четвороразредној срп. православној основној школи, с којим је местом скопчана годишња плата од 400 фор., затим стан, огрев, пред школом велика башта и подвоз.

Учитељ треба да докаже, да је свршио српску учитељску школу са добрим успехом и да је Србин православне вере; даље да је вешт у цркви појати и децу у црквеном појању поучавати.

Исто тако упражњено је место на овдашњој четвороразредној српској православној женској основној школи.

Учитељица треба да докаже оспособљење своје као и учитељ. Осим тога да је вешта ручном раду, у ком ће девојчице поучавати. Годишња је плата 260 фор., стан, огрев и комад баште за црквом. Првенство имају муж и жена.

Пријавити се треба одма са довољно инструјисаном молбеницом.

Рок овом стечају истиче 3. јула 1891.

Молбе се шаљу на Станка Тодоровића.

У Травнику 29. априла 1891.

Српско-православна црквено-школска општина.

Перовођа: **М. Н. Панић.** 2–2 Председник: **Перо Вуковић.**

Земунски акцијски кредитни завод.

ОГЛАС.

Код нас су упражњена места **књиговође** и **благајника.**

Од првога се иште ваљана струковна спрема, у двојном књиговодству, српској и немачкој коресподенцији; Плата 800 фор. годишње.

Осим доказа о способности има благајник положити јамчевину у износу годишње му плате, која се одређује са 600 фор.

Понуде се примају до 19. (31.) маја о. г.

3–3 **Управа**

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА РАДЊА
РАДИВОЈЕВИЋА И НИЋИНА
У Т. БЕЧЕЈУ
потребује једног вештог спомоћника који добро мађарски говори. 1–3

ОБЈАВА.

Част ми је овим јавити, да сам 3. (15.) маја о. г. преместио своју адвокатску канцеларију из Куле у Нови Сад (у кући „Хилдегарда.“)

МОРИЦ КРИСХАБЕР,
судски адвокат.

1–1

КОНСТАНТИН СТОЈАНОВИЋ
ГРАЂЕВИНСКИ БРАВАР У НОВОМ САДУ
препоручује своје
СВАКОВРСНА ЛИМЕНА
И ОД КАЉЕВА
ШПАРХЕРДЕ
по којима се до 35 процената горећег материјала уштедити може.
ОД КОВАНОГ ГВОЖЂА ОГРАДЕ
ЗА ПОРТЕ И ГРОБНИЦЕ
по врло умереној цени од **7 форинти** на више по метеру: готових се добити може у мене, а кудкамо су боље него оне ограде од **лиценог гвожђа.** За солидну послугу је јамство моје многогодишње деловање на овоме послу у овом месту и широкој околини овој.

Примам сваковрсне **старе метале** као: **бакар, месинг** и **гвожђе у промену.** 11–12

Требам једног шегрта или практиканта.

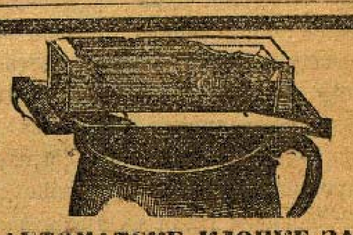

АУТОМАТСКЕ КЛОПКЕ ЗА
ПАЦОВЕ
КУЋЕВНЕ И ПОЉСКЕ МИШЕВЕ
хватају по читаво недеље без надзирања, радикално истребљивање гарантује се. Цена 1 клопци за пацове 2 фор., — за мишеве 1 фор. 20 нов. Шаље за готово или по поштанском подувећу **КЛОС (Kloss)** трговина са патентираним новостима у **БРИНУ.** Илустровани проспекти ових клопака и других новости бадава и наплаћеном поштарином. 11–20

ЗЛАТНА МЕДАЉА СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У ПАРИЗУ 1889.

16

КУЋА БЕРНХАРДА ТИХО-А У БРНУ.

Остатака бринске чоје 3·10 мет. за цело одело фор. 3.75.

Кинг-ткание ¾ шир. боље него платно 1 ком. 30 риф фор. 6.—

Остатака бринске чоје 3·10 мет. помодног шифона фор. 5.—

Кућевног ПЛАТНА 4/4 шир. фор. 4.50. 5/4 шир. фор. 5.50.

Остатака бринске чоје за горње капуте 2·10 м. чиста вуна фор. 7.—

ШИФОНА најлепше квалоће 1 ком. 30 риф фор. 5.50.

Остатака ЛЕТЊЕГ КАМГАРНА 6·40 м. за цело одело фор. 3.—

ЛЕТЊИХ МАРАМА ОГРТАЧА 9/4 вел. протканих концем 1 ком. ф. 1.20, од чисте вуне 1 ком. фор 2.—

Остатака пике у помодним бојама, за прње, за један прслук, фор. 1.—

Гарнитура од рипса са кићанкама, два кревета и један стони чаршав ф. 4.

Остатака СВИЛЕН. КАМГАРНА за једне чакшире 1·10 мет. фор 5.—

РАДНИЧКИХ КОШУЉА од најбољег молино или руб. оксфорда 3 ком. 2 фор.

Шаље по поштанском подузећу. — Мустре најновијих штафова за жене и мушке одеће шаљу се бадава и неплаћеном поштарном. Карте са мустрама кроја чима шаљу се неплаћеном поштом. 11–20

1891.
ЗЛАТНИ ПРАГ.

ОПШТА ЗЕМАЉСКА ИЗЛОЖБА

приликом прославе прве индустријске изложбе год. 1891. у Златном Прагу
под заштитом
Њег. цар. и кр. Величанства цара Фрање Јосифа I.
ОД 3. (15.) МАЈА ДО ОКТОБРА 1891.
Знаност, уметност, индустрија, земљорадња, свечаности, привремене изложбе, чаробни извори, састанци, лутрије и т. д.

8–10

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.